

Številka: 4110-0005/2019
Datum: 3.10.2022

K TOČKI 6

OBČINSKI SVET
OBČINE RADLJE OB DRAVI

ZADEVA:	POTRDITEV STRATEGIJE OBČINE RADLJE OB DRAVI V OKVIRU PROJEKTA ZDRAVA MESTA ZA OBDOBJE 2022–2026
PREDLAGATELJ:	mag. Alan BUKOVNIK, župan
GRADIVO PRIPRAVIL:	Občinska uprava Občine Radlje ob Dravi, Urad za splošne zadeve in razvoj
POROČEVALEC:	Klara CIGLER, občinska uprava
PREDLOG OBRAVNAVAL:	Občinska uprava Občine Radlje ob Dravi
PRAVNA PODLAGA:	16. člena Statuta Občine Radlje ob Dravi (MUV števil. 28/16, 35/17 in 11/19) .
OCENA STANJA:	Občina Radlje ob Dravi do zdaj še ni imela sprejete Strategije občine v okviru projekta Zdrava mesta. Ker je dvig kakovosti življenja ena od pomembnejših prioritet občine in predstavlja zdravje enega izmed temeljev kakovostnega življenja, je potrebno sprejeti smernice za delovanje in izboljšanje tega področja.
RAZLOGI ZA SPREJEM:	Občina Radlje ob Dravi je že od leta 2019 članica mreže Zdravih mest in na tem področju tudi aktivno deluje. Do sedaj še ni bilo sprejete ustrezne strategije, ki bi področje zdravja urejala in usmerjala, niti ni bilo sprejetih akcijskih planov, na podlagi katerih bi lahko evalvirali uspešnost občine. Po času epidemije kovida-19, ko so se poslabšali vsi kazalniki zdravja, je bilo še posebej pomembno, da se takšna strategija sprejme.
OBRAZLOŽITEV:	Občina Radlje ob Dravi se je projektu Zdrava mesta pridružila leta 2019 s podpisanim pismom o nameri v vključitev v VII. fazo zdravih mest 2019–2024. Namen pridružitve projektu je bila predvsem želja po izboljšanju kazalnikov zdravja v Občini in posledičnemu dvigu kvalitete življenja in izboljšanju zadovoljstva občanov in občank. Širša projektna skupina je določila štiri prioriteta področja, kjer Občina Radlje ob Dravi izstopa od slovenskega povprečja in

predstavljajo naše najbolj šibke točke. Ta štiri prioriteta področja so:

- prekomerna prehranjenost otrok;
- odzivnost v Programu Svit;
- klopni meningoencefalitis;
- duševno zdravje.

Po zadnjih podatkih so vidne negativne posledice epidemije covid-19 na vseh področjih in se kažejo v poslabšanju omenjenih kazalnikov. Zato je še posebej pomemben razvoj nove Strategije v okviru projekta Zdrava mesta za obdobje 2022–2026, ki bo usmeril delovanje Občine na poti izboljšanja splošnega zdravstvenega stanja prebivalcev.

**MNENJE
STROKOVNIH
SLUŽB:**

Gradivo so pripravile strokovne službe občine, v sodelovanju s projektno delovno skupino Zdrava mesta.

**OCENA
FINANČNIH
POSLEDIC:**

Sredstva se bodo zagotovila v proračunu na podlagi sprejetih ukrepov Akcijskega načrta.

PREDLOG SKLEPA:

Občinski svet Občine Radlje ob Dravi sprejme Strategijo občine Radlje ob Dravi v okviru projekta zdrava mesta za obdobje 2022–2026, v predlagani vsebini.

Pripravila:
Klara Cigler, občinska uprava

Pregledala:
mag. Katja BURJA KOTNIK, Vodja Urada za splošne zadeve in razvoj
Marjana ŠVAJGER, direktorica občinske uprave

**mag. Alan BUKOVNIK
ŽUPAN**

Priloge:

- Strategija občine Radlje ob Dravi v okviru projekta zdrava mesta za obdobje 2022–2026.

Predlog

Na podlagi 16. člena Statuta Občine Radlje ob Dravi (MUV št. 28/2016, 35/2017 in 11/19) je Občinski svet Občine Radlje ob Dravi na svoji _____ redni seji, dne _____, sprejel

S K L E P

Občinski svet Občine Radlje ob Dravi sprejme in potrdi Strategijo občine Radlje ob Dravi v okviru projekta zdrava mesta za obdobje 2022–2026, v predlagani vsebini.

Številka: 4110-0005/2019

Datum: _____

Župan Občine Radlje ob Dravi
mag. Alan BUKOVNIK

Sklep prejmejo:

- zadeva, tu (2x)
- evidenca, tu

Občina Radlje ob Dravi

PREDLOG

RADLJE OB DRAVI

ZDRAVO MESTO

STRATEGIJA OBČINE RADLJE OB DRAVI V OKVIRU PROJEKTA
ZDRAVA MESTA ZA OBDOBJE 2022–2026

Radlje ob Dravi, 2022

Projektna naloga: Strategija Občine Radlje ob Dravi v okviru projekta
Zdravo mesto za obdobje 2022–2026

Naročnik: Občina Radlje ob Dravi

Dokument pripravila in uredila: Občina Radlje ob Dravi in Projektna skupina Zdrava
mesta Občine Radlje ob Dravi

Radlje ob Dravi, julij 2022

VSEBINA

1. UVOD	5
2. ZDRAVA MESTA	6
3. RADLJE OB DRAVI – ZDRAVO MESTO	9
3.1 OCENA STANJA	11
3.2 ZDRAVJE V OBČINI	13
3.3 KAZALNIKI ZDRAVJA	14
3.3.1 SPLOŠNI PODATKI O ZDRAVJU V OBČINI – Pregled po letih 2019-2022 (Povzeto po Kazalnikih zdravja v Občini Radlje ob Dravi, Vir: NIJZ) ...	14
3.3.2 RAZVITOST OBČINE	17
3.3.3 PREKOMERNA PREHRANJENOST OTROK	18
3.3.4 ODZIVNOST V PROGRAMU SVIT	20
3.3.5 DUŠEVNO ZDRAVJE	21
3.3.6 KLOPNI MENINGOENCEFALITIS	25
4. PREDLOGI PROJEKTA ZDRAVO MESTO	27
4.1 PRIORITETNO PODROČJE –	27
PREKOMERNA PREHRANJENOST OTROK	27
4.2 PRIORITETNO PODROČJE –	30
ODZIVNOST V PROGRAMU SVIT	30
4.3 PRIORITETNO PODROČJE –	32
DUŠEVNO ZDRAVJE	32
4.4 PRIORITETNO PODROČJE –	34
KLOPNI MENINGOENCEFALITIS	34
4.5 SUPER EKIPA – ZDRAVJE NAS MIKA	35
5. AKCIJSKI NAČRT OBČINE RADLJE OB DRAVI 2022–2026	36
6. EVALVACIJA	43
7. ZAKLJUČEK	43
8. VIRI IN LITERATURA	44

KAZALO TABEL

Tabela 1: Primerjava statističnih podatkov za Slovenijo in Občino Radlje ob Dravi za leto 2022	12
Tabela 2: Razvitost občine Radlje ob Dravi 2019–2022	18
Tabela 3: Prekomerna prehranjenost otrok 2019–2022	19
Tabela 4: Odzivnost v programu Svit 2019–2022	20
Tabela 5: Prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj 2019–2022	22
Tabela 6: Umrljivost zaradi samomora 2019–2022	24
Tabela 7: Klopni meningoencefalitis 2019–2022	25
Tabela 8: Akcijski načrt 2022–2026	36

KAZALO SLIK

Slika 1: Trend - Prekomerna prehranjenost otrok	19
Slika 2: Trend - Odzivnost v Programu Svit	21
Slika 3: Trend - Prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj	23
Slika 4: Trend - Umrljivost zaradi samomora	24
Slika 5: Trend - Klopni meningoencefalitis	26

1. UVOD

Občina Radlje ob Dravi se je projektu Zdrava mesta pridružila leta 2019 s podpisanim pismom o nameri v vključitev v VII. fazo zdravih mest 2019–2024. Namen pridružitve projektu je bila predvsem želja po izboljšanju kazalnikov zdravja v Občini in posledičnemu dvigu kvalitete življenja in izboljšanju zadovoljstva občank in občanov.

V letu 2019 je bil oblikovan široko zastavljen projektni svet, ki je lahko s svojim znanjem in izkušnjami prispeval kar najbolj raznolično paleto znanj. Dve leti kasneje, leta 2021, se je oblikovala ožja projekta skupina, predvsem zaradi učinkovitejšega dela in lažjega usklajevanja. Projektno skupino sestavljajo strokovnjaki s področja zdravstva, prostovoljstva, duševnega zdravja, športa ipd., ki v največji možni meri zajemajo vse vidike zdravja.

Na podlagi kazalnikov zdravja, ki jih vsako leto za občine zbere in posreduje Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljevanju NIJZ), je širša projektna skupina določila štiri prioriteta področja, kjer Občina Radlje ob Dravi izstopa od slovenskega povprečja in predstavljajo naše najbolj šibke točke. Ta štiri prioriteta področja so:

- prekomerna prehranjenost otrok;
- odzivnost v Programu Svit;
- klopni meningoencefalitis;
- duševno zdravje.

Po zadnjih podatkih so vidne negativne posledice epidemije covid-19 na vseh področjih in se kažejo v poslabšanju omenjenih kazalnikov. Zato je še posebej pomemben razvoj nove Strategije v okviru projekta Zdrava mesta za obdobje 2022–2026, ki bo usmeril delovanje Občine na poti izboljšanja splošnega zdravstvenega stanja prebivalcev.

2. ZDRAVA MESTA

VII. faza

Ko govorimo o projektu Zdrava mesta, govorimo o dolgoročnem mednarodnem programu, ki je zaživel leta 1988 pod okriljem Regionalnega urada Svetovne zdravstvene organizacije (v nadaljevanju SZO) za Evropo in deluje že več kot tri desetletja.

Zdrava mesta predstavljajo globalno gibanje, ki postavlja zdravje visoko na socialni, politični in ekonomski lestvici lokalnih skupnosti. Do sedaj se je gibanju pridružilo že več kot 100 reprezentančnih mest in 30 nacionalnih mrež. SZO zagotavlja tehnično, strateško in politično podporo ter izgradnjo zmogljivosti. V gibanje je skupaj vključenih več kot 1400 lokalnih skupnosti. V Sloveniji deluje program že od leta 1989. Vzpodbuja določitev prioritetenih področjih zdravja ter poudarja pomembnost sodelovanja med javnimi, zasebnimi in prostovoljnimi organizacijami v skupnosti.

Delovanje v mreži pomeni proces, pot, ne le usmeritev h končnemu cilju. Zdravo mesto ne sme biti tisto, ki je zgolj doseglo nek poseben zdravstveni status, ampak si ta naziv zaslužijo predvsem tista mesta, ki nenehno ustvarjajo in izboljšujejo svoje socialno in fizično okolje ter širijo vire skupnosti. Tako prebivalcem omogočajo medsebojno podporo med opravljanjem življenjskih funkcij in razvojem svojih potencialov in na ta način priznava, da je proces enako pomemben kot končni rezultat.

Minimalne zahteve za članstvo v Slovenski mreži zdravih mest:

1. Politična zaveza k upoštevanju principov in načel Zdravih mest

S podpisanim pismom o nameri sodelovanja s strani župana se članica zavezuje k prenosu temeljnih evropskih izhodišč za zdravje in blagostanje prebivalstva "Zdravje 2020" v lokalno okolje. Prav tako se zavezuje, da bo pri aktivnostih v programu Zdravih mest usklajena s Kopenhagenskim konsenzom županov in pri tem upoštevala smernice Svetovne zdravstvene organizacije za implementacijo programa v VII. fazi.

2. Vzpostavitev Infrastrukture programa zdravih mest

Pridruženo mesto mora imenovati koordinatorja zdravih mest in politično odgovorno osebo ter jima nuditi administrativno-tehnično pomoč. Imeti mora intersektorski projektni svet, vključno s predstavnikom lokalne politike.

3. Izdelki

Izvajanje aktivnosti za zmanjševanje problematike razvidne iz kazalnikov Zdravja v občini. Izvajanje aktivnosti v skladu s prednostnimi nalogami iz 6. velikih področij (Kopenhagenski konsenz županov).

Partner projekta mora izvesti vsaj 1 aktivnost za izboljševanje zdravja ali kvalitete življenja prebivalstva s še vsaj eno članico zdravih mest ali drugo občino ter pripraviti

načrt aktivnosti za naslednje leto. Potrebna je tudi priprava evalvacijskega poročila, ki se ga pošlje nacionalnemu koordinatorju na elektronski naslov.

4. Mreženje

Obvezna udeležba vsaj enega predstavnika vaše občine na letnem srečanju/konferenci Zdravih mest.

Strateško načrtovanje in delovanje mreže je razdeljeno v 5-letna obdobja. Nekatere slovenske občine so v projekt Zdravih mest pristopile že v letu 1989, ko govorimo o 1. fazi. Skozi leta je projekt postal gibanje in obširnejši program, ki je v letu 2019 že prešel v VII. fazo.

VII. faza je bila oblikovana v skladu s cilji nove evropske strategije za blagostanje in zdravje ter s cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov 2030. Poimenovana je bila tudi »Zdravje 2020«. Namen aktivnosti v mreži je v lokalno okolje prenesti temeljna načela »Zdravje 2020«, Kopenhagenskega konsenza županov, smernic 13. splošnega programa dela SZO, načel »Programa Združenih narodov za trajnostni razvoj 2030« ter Belfaške listine. Skupni cilj je "korenito izboljšati zdravje in blagostanje prebivalstva, zmanjšati neenakosti v zdravju, okrepiti javno zdravje in zagotoviti zdravstvene sisteme, ki so osredinjeni na ljudi in so univerzalni, sledijo načelom enakosti, so trajnostni in visoko kakovostni".

Pri izvajanju in načrtovanju aktivnosti v mreži Zdravih mest je poleg sodelovanja z vladinimi organizacijami - Zdravstveni dom, NIJZ, knjižnice, CSD, predstavniki občine – izjemnega pomena tudi glas civilne družbe, saj se lahko tako vključujejo posamezniki, razne organizacije, društva, ki so nujna, da se opozori na zdravju škodljive življenjske sloge in okolja.

Opolnomočenje ljudi je ključnega pomena za izboljšanje rezultatov zdravja in zadovoljstva občanov. Civilna družba je ključni dejavnik pri promoviranju, udejanjanju in oblikovanju sprememb.

V fazi VII. želi program Zdravih mest uresničiti tri splošne cilje:

- 1. cilj:** Nenehno spodbujanje zdravja in blagostanja za vse ter zmanjšanje neenakosti na področju zdravja.
- 2. cilj:** Pri svojem delovanju smo vsem zgled tako na regionalni, nacionalni in globalni ravni.
- 3. cilj:** Povsem podpiramo izvajanje strateških prednostnih nalog SZO.

S svojimi prednostnimi nalogami projekt pokriva **6 temeljnih načel** (Kopenhagenski konsenz županov / 17. februar 2018):

➤ **Investicija v človeka**

- Skrb skozi vsa starostna obdobja;
- Zmanjševati geografske, teritorialne in socialne neenakosti;
- Odpravljati vse oblike diskriminacije;
- Boj proti sovraštvu, nezaupanju, ksenofobiji, ipd.

Rdeča nit: zgodnja leta, starejši ljudje, ranljive skupine, duševno zdravje, krepitev javnega zdravja, prehrana, debelost, alkohol, tobak.

➤ **Okolje/načrtovanje naselij za zdravje in dobro počutje**

- Ustvarjanje mest in krajev, ki podpirajo zdravje skozi vsa življenjska obdobja (zdrava nosečnost in porod pa do zdravega staranja);
- Starostnikom prijazno okolje;
- Zelene površine, dobra kvaliteta zraka, čiste reke, jezera, ipd.;
- Načrtovanje mest, naselij mora upoštevati bodoče klimatske spremembe.

Rdeča nit: zdrave šole, prebivališča, delovna mesta, kolesarske poti, kvaliteta zdravja, hrup, rekreacijske površine, zdrav transport, zelene površine.

➤ **Večja participacija v partnerstva za zdravje in boljšo kvaliteto življenja**

- Pomen vključevanja ljudi na vseh ravneh za odločanje o aktivnostih za izboljševanje zdravja;
- Župani in lokalna politika so odgovorni za gradnjo partnerstev z lokalno skupnostjo za zagotovitev večje pravičnosti, zdravja in blagostanja.

Rdeča nit: starejši ljudje, ranljive skupine, fizične aktivnosti, servisne storitve na področju zdravstva in socialnega varstva, zdravstvena pismenost, kultura.

➤ **Dvig blaginje za vse občane**

- Uvajanje novih ekonomskih modelov – zelena ekonomija, srebrna ekonomija ...; Politika socialne varnosti;
- Plačna enakost med moškimi in ženskami;
- Ustvarjanje partnerstev med vlado, univerzami in industrijo;
- Skrb za nenehne inovacije pri delu.

Rdeča nit: odporne skupnosti, starejši ljudje, duševno zdravje, nastanitev, načrtovanja, kazalniki, gospodarstvo, investicije, socialno varstvo

➤ **Promocija miru**

- Socialna pravičnost;
- Mesta morajo biti mediatorji miru v konfliktnih situacijah;
- Zdrava mesta morajo biti zagovorniki socialnih norm, boja proti korupciji, diskriminaciji in vseh oblik nasilja, sovraštva, sovražnega govora in nestrpnosti do migrantov;
- Promovirati mirno družbo.

Rdeča nit: nasilje, pot do miru, varnost ljudi, zdravstveno zavarovanje, duševno zdravje.

➤ **Zaščita planeta**

- Aktivni pristop k zmanjševanju klimatskih sprememb;
- Zavedati se moramo povezanosti med zdravjem ljudi in čistim okoljem; Opuščanje industrije z velikim onesnaževanjem;
- Povezovanje Zdravih mest z ostalimi mrežami, ki imajo za cilj ohranjati zdravo okolje ter skrb za ohranitev zdravega planeta.

Rdeča nit: klimatske spremembe, odpadki, biotska raznovrstnost, reke, ribniki, jezera, morje, občinska politika

3. RADLJE OB DRAVI – ZDRAVO MESTO

Občina Radlje ob Dravi je dne 14. 8. 2019 z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje podpisala Pismo o nameri za sodelovanje v projektu Zdrava mesta. V mesecu novembru je oblikovala Projektni svet »Radlje ob Dravi Zdravo mesto«, ki se je v mesecu decembru 2019 prvič sestal in določil 4 prioritete aktivnosti na področju zdravja v Občini Radlje ob Dravi. Pri teh določenih prioritetah občina najbolj odstopa od slovenskega povprečja, kot so pokazali večletni kazalniki Zdravja v občini. Omenjene štiri prioritete so:

- **prekomerna prehranjenost otrok,**
- **odzivnost v Programu Svít,**
- **duševno zdravje in**
- **klopni meningoencefalitis.**

V letih od začetka delovanja Projektnega sveta se je ugotovilo, da je delo, zaradi široko sestavljene skupine z različnimi akterji, upočasnjeno. Ker so se kazalniki zdravja od pričetka epidemije covid-19 poslabšali in je bila izražena večja potreba kot kadarkoli prej, da se čim prej sprejme smernice razvoja Občine na področju zdravja, se je oblikovala ožja projektna skupina, ki je zaradi manjšega števila članov z različnih strokovnih področij, bolj učinkovita in operabilna.

Ožjo projektno skupino sestavljajo predstavniki Zdravstvenega doma Radlje ob Dravi, NIJZ; izpostava Ravne na Koroškem, JZ ŠKTM, Slovenske filantropije, ŠENT-a in predstavniki Občine Radlje ob Dravi.

Namen

Naloga ožje delovne skupine je priprava Strategije Občine Radlje ob Dravi v okviru projekta Zdrava mesta za obdobje 2022–2026. Določiti in oblikovati mora prednostne naloge, ki bodo vključevale program aktivnosti, ki se bodo izvajale v obdobju od leta 2020 do 2024. Pri tem morajo biti upoštevana načela določena v VII. fazi Zdravih mest.

Osnovni namen Strategije je izboljšati pogoje za zdravo življenje prebivalcev Občine Radlje ob Dravi in izboljšati kazalnike zdravja, ki jih vsako leto pripravi in pošlje NIJZ. Bistveno pri tem je medsebojno povezovanje in sodelovanje različnih akterjev v skupnosti.

Cilj

Cilj je s svojim delovanjem slediti 6. temeljnemu načelom, ki so bila sprejeta na konferenci v Kopenhagenu ter izpolnjevati štiri zahteve, ki so pogoj za vključitev Občine Radlje ob Dravi v mrežo Zdravih mest.

Prednostne naloge, ki jih je določila projektna skupina v okviru projekta, zajemajo štiri prioriteta področja in eden glavnih ciljev je izboljšati kazalnike za ta področja.

Strategija Občine Radlje ob Dravi v okviru projekta Zdrava mesta 2022–2026 je živ dokument, ki bo zahteval kontinuirano spremljanje uresničevanja zastavljenih ciljev ter ažurno dopolnjevanje nalog glede na spremembe v okolju delovanja in glede na potrebe občanov.

Projekt bo lahko uspešen le, če se bodo v program prednostnih nalog vključile različne interesne in ciljne skupine ter splošna populacija Občine Radlje ob Dravi.

3.1 OCENA STANJA

V središču Dravske doline med Dravogradom in Mariborom, tik ob meji z Avstrijo, leži mesto Radlje ob Dravi, ki ima zelo lepo geografsko lego na nadmorski višini 371 m. Na eni strani ga obdajajo hribi Kozjaka, na drugi strani hribi Pohorja, ki so poraščeni z najlepšimi gozdovi v Sloveniji. Radlje ob Dravi je v uradnih zapisih prvič omenjeno že pred več kot 850 leti. Dolina se tukaj razširi, tudi splošni pogoji za razvoj industrije so ugodnejši. Sam kraj pa je kljub mnogim spremembam obdržal svojo trško podobo, trenutno nekoliko prenovljeno, a posrečeno vpeto v prvotno okolje. Za mnoga bližnja naselja so Radlje ob Dravi tudi pomembno poslovno središče. Prostrani nasadi hmelja pa celotni podobi kraja dajejo še svojevrsten okvir.

Severno mejo občine Radlje ob Dravi tvori državna meja z Avstrijo, na zahodu jo omejuje občina Muta, jugozahodno občina Vuzenica, na vzhodu občina Podvelka, na jugo-jugovzhodu pa občina Ribnica na Pohorju. Strnjena naselja so razporejena po dolini reke Drave, na pobočjih Pohorja in Kozjanskega pa so raztreseni manjši zaselki in samotne kmetije. Skoraj dve tretjini ozemlja pokrivajo gozdovi, kar daje pokrajini videz domačnosti, gostoljubnosti in mehkebe

Statistični podatki Občine Radlje ob Dravi za leto 2020 (vir: Surs)

Sredi leta 2020 je imela občina približno 6.180 prebivalcev (približno 3.140 moških in 3.040 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 87. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 66 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (104 prebivalci na km²).

Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej v tem letu negativen, znašal je -9,4 (v Sloveniji -2,5). Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej pozitiven, znašal je 8,4. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil negativen, znašal je -1,0 (v Sloveniji 6,2).

Povprečna starost občanov je bila 44,8 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,6 let).

Med prebivalci te občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 150 oseb, starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 136). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji. Podatki, prikazani po spolu, pokažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah, razen v treh (Dobrovnik/Dobronak, Jezersko in Loški Potok), višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – tako kot v večini slovenskih

občin – med ženskami več takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških je bila slika enaka.

V občini so delovali 3 vrtci, obiskovalo pa jih je 225 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let, jih je bilo 83 % vključenih v vrtec, kar je več kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81 %). V tamkajšnjih osnovnih šolah se je v šolskem letu 2020/2021 izobraževalo približno 550 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 240 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo 32 študentov in 5 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 39 študentov in 7 diplomantov.

Med osebami v starosti 15–64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 59 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je manj od slovenskega povprečja (66 %).

Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 11 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 9 % nižja.

Med 1.000 prebivalci občine jih je 551 imelo osebni avtomobil. Ta je bil star povprečno 10 let.

V obravnavanem letu je bilo v občini zbranih 297 kg komunalnih odpadkov na prebivalca, to je 58 kg manj kot v celotni Sloveniji.

Tabela 1: Primerjava statističnih podatkov za Slovenijo in Občino Radlje ob Dravi za leto 2022

	Povprečna starost (leta)	Indeks staranja	Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	Število otrok vključenih v vrtce (%)	Stopnja delovne aktivnosti (%)
Slovenia	43,6	136	6,2	81	66
Občina	44,8	145,2	-1,0	83	59

3.2 ZDRAVJE V OBČINI

Prikaz Zdravje v občini je namenjen pregledu ključnih kazalnikov zdravja v posamezni občini v primerjavi s slovenskim in regionalnim povprečjem. NIJZ nam podatke posreduje vsako leto, vse odkar smo se včlanili v mrežo Zdravih mest. Z zbiranjem podatkov so pričeli v letu 2016, ko so predstavili projekt in izdelke »Zdravje v občini«, ki omogočajo prikaz zdravstvenega stanja ljudi v slovenskih občinah in primerjavo med njimi. Okolje, v katerem ljudje bivajo in delajo, pomembno vpliva na njihovo zdravje, slovenske občine pa se po kazalnikih zdravja pomembno razlikujejo.

S prikazom zdravstvenega stanja želi NIJZ spodbuditi deležnike na lokalni ravni, zlasti odločevalce, pri njihovih aktivnostih za promocijo in krepitev zdravja svojih prebivalcev (NIJZ). Poročilo nam nudi pomemben vpogled v splošno zdravstveno stanje prebivalcev in zajema kar najbolj široko področje podatkov, vse od bolniške odsotnosti, razvitosti občine, udeležbi v presejanih programih, novih primerih bolezni, pomoči na domu itd. Ob enem poročilo omogoča, da lahko primerjamo podatke za vsako leto posebej in vidimo, kje napredujemo, oziroma nazadujemo.

Podatki se pridobijo s sodelovanjem številnih inštitucij, ki upravljajo z bazami podatkov, povezanimi z zdravjem:

- Lastne podatkovne zbirke NIJZ - Podatkovni portal NIJZ,
- Fakulteta za šport - Podatkovna zbirka SloFit,
- Onkološki inštitut Ljubljana - Register raka,
- Inštitut RS za socialno varstvo - Dolgotrajna oskrba in varstvo starejših,
- Agencija za varnost v cestnem prometu - Statistika,
- Statistični urad Republike Slovenije - SiStat in
- Ministrstva za finance - Financiranje občin.

Na zdravje in blaginjo prebivalstva vpliva mnogo dejavnikov, kot so kvaliteta zraka, kakovost stanovanj, hrup, kolesarske steze, dostop do zelenih površin, rekreacijske površine, dostop do storitev, gostota prebivalstva, podporno okolje, ipd (izvleček).

V preteklih letih smo bili priča korenitim spremembam tako na področju staranja prebivalstva, migracij, podnebnim spremembam, kar je še posebej očitno v letošnjem letu in na kar je potrebno biti še posebej pozoren pri načrtovanjih za spodbujanje blaginje občanov. Vse več je bilo opozarjanja na neenakosti.

Kazalniki zdravja so bili tudi osnova na podlagi katere je širša projektna skupina v letu 2019 določila štiri prioriteta področja, pri katerih je Občina Radlje ob Dravi najbolj negativno odstopala od slovenskega povprečja. Ta področja so bila prepoznana kot posebej kritična in tista, na katere je potrebno v prihodnje dati največ poudarka. Ta področja so:

- Prekomerna prehranjenost otrok;
- Odzivnost v programu svit;
- Klopni meningoencefalitis;
- Duševno zdravje.

V nadaljevanju si bomo podrobneje ogledali gibanje kazalnikov v letih 2019–2022 za vsako izbrano prioriteto področje posebej. V preteklih letih smo ugotavljali, da so se kazalniki postopno začeli izboljševati in so se kazale pozitivne posledice aktivnosti na ravni občine in v sodelovanju z drugimi akterji skupnosti. Zadnji podatki kažejo, da je imela epidemija covid-19 vpliv tudi na naše lokalno okolje in je opaziti negativne učinke pri poslabšanju nekaterih izmed kazalnikov.

3.3 KAZALNIKI ZDRAVJA

Občina Radlje ob Dravi kontinuirano spremlja gibanje kazalnikov zdravja na podlagi vsakoletnih podatkov, ki jih za občine pripravi in pošlje NIJZ. Tako lahko spremljamo, na katerih področjih se že vidijo pozitivni učinki našega delovanja in so sprejete aktivnosti dobre. Ob enem pa nam poročilo pokaže šibke točke in pokaže možnosti izboljšanja delovanja ter na kaj se moramo v prihodnosti osredotočiti.

3.3.1 SPLOŠNI PODATKI O ZDRAVJU V OBČINI – Pregled po letih 2019-2022

(Povzeto po Kazalnikih zdravja v Občini Radlje ob Dravi, Vir: NIJZ)

Leto 2019

Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 23,4 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 15,3 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil blizu slovenskemu povprečju, za sladkorno bolezen pa nižji od slovenskega povprečja.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 2,9 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 5,8 na 1000, v Sloveniji pa 6,4.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 13 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 20.
- Stopnja hospitalizacije zaradi okužbe z virusom klopnega meningoencefalitisa je znašala 27,7 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 9,7.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 1,4 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,5.
- V občini je bilo 28,6 % otrok prekomerno prehranjenih, v Sloveniji pa 24,3 %.

-
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Odzivnost v Programu Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 56,5 %, v Sloveniji pa 62,7 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 76,3 %, v Sloveniji pa 71,8 %.

Leto 2020

Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 21,8 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 16,4 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil višji od slovenskega povprečja, za sladkorno bolezen pa nižji od slovenskega povprečja.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 2,9 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 6,2 na 1000, v Sloveniji pa 6,5.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 10 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 19.
- Stopnja hospitalizacije zaradi okužbe z virusom klopnega meningoencefalitisa je znašala 21,5 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 9,2.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil višji od slovenskega povprečja.
- Stopnja hospitalizacije zaradi okužbe z virusom klopnega meningoencefalitisa je znašala 21,5 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 9,2.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 1,5 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,4.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Odzivnost v Programu Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 61,3 %, v Sloveniji pa 64,6 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 76,7 %, v Sloveniji pa 71,7 %.

Leto 2021

Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 24,9 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 17,7 dni.

- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil višji od slovenskega povprečja, za sladkorno bolezen pa blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 3,0 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 6,1 na 1000, v Sloveniji pa 6,5.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil višji od slovenskega povprečja.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 16 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 19.
- Stopnja hospitalizacije zaradi okužbe z virusom klopnega meningoencefalitisa je znašala 20 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 8.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil višji od slovenskega povprečja.
- V občini je bilo 27,7 % otrok prekomerno prehranjenih, v Sloveniji pa 24,1 %.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 1,8 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,4.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Odzivnost v Programu Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 64,7 %, v Sloveniji pa 65,6 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 82,1 %, v Sloveniji pa 72,4 %.

Leto 2022

Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 22,7 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 18,0 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil blizu slovenskemu povprečju, za sladkorno bolezen velja enako.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 2,9 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 6,2 na 1000, v Sloveniji pa 6,5.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil višji od slovenskega povprečja.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 24 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 18.
- Stopnja hospitalizacije zaradi okužbe z virusom klopnega meningoencefalitisa je znašala 16,7 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 8,3.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil blizu slovenskemu povprečju.
- V občini je bilo 34,4 % otrok prekomerno prehranjenih, v Sloveniji pa 27,8 %.

- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 1,5 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,3.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil nižji od slovenskega povprečja.
- Odzivnost v Programu Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 62,4 %, v Sloveniji pa 64,4 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 80,1 %, v Sloveniji pa 69,5 %.

V pričujoči strategiji se bomo z aktivnostmi in ukrepi osredotočili predvsem na štiri prioriteta področja, ki smo jih že omenili in ki predstavljajo najbolj zaskrbljujoča negativna odstopanja v primerjavi z rezultati ostalih občin na ravni celotne Slovenije. Vključili bomo še kazalnik »Razvitost občine«, saj predstavlja dober napovednik o razvoju občine v prihodnje.

Štiri prioriteta področja lahko, po NIJZ, razdelimo v tri glavne skupine: *Dejavniki tveganja* – Prekomerna prehranjenost otrok, *Preventiva* – odzivnost v Programu Svit in *Zdravstveno stanje* – Duševno zdravje in klopni meningoencefalitis.

3.3.2 RAZVITOST OBČINE

Poleg štirih področij, ki smo jih v Občini določili kot prioriteta, je za zdravje in blagostanje prebivalcev pomemben kazalnik tudi razvitost občine. Na podlagi gibanja tega kazalnika lahko napovemo, v katero smer se giblje razvoj občine. V primeru, da se koeficient povečuje, pomeni, da občina sledi poti razvoja. Padec kazalnika nakazuje na slabšo razvitost, kar se neizogibno rezultira tudi v poslabšanju ostalih kazalnikov zdravja.

Pri ocenjevanju tega kazalnika NIJZ upošteva tako ekonomske dejavnike (dodana vrednost, dohodnina), socialne kazalnike (indeks staranja, brezposelnost ...), kot tudi kulturne vidike (kulturni spomeniki) in naravne danosti. Kot kazalnik za potrebe analiz zdravstvenih profilov občin je primeren, ker hkrati zaobjame različne aspekte občinskega delovanja in bivanja ter delno že sam pojasnjuje nekatere dejavnike, ki vplivajo na zdravje prebivalcev.

Stopnjo razvitosti občine določi vlada na predlog ministrstva, pristojnega za finance, za obdobje štirih let, na podlagi indeksa razvojne ogroženosti občine, izračunanega na podlagi:

- kazalnikov razvitosti občine (bruto dodana vrednost na zaposlenega, dohodnina na prebivalca in število delovnih mest na število aktivnega prebivalstva občine),
- kazalnikov ogroženosti občine (indeksa staranja prebivalstva občine ter stopnje registrirane brezposelnosti in stopnje zaposlenosti na območju občine) ter

- kazalnikov razvojnih možnosti (opremljenost občine s komunalno infrastrukturo in kulturno infrastrukturo, vključno s kulturnimi spomeniki, dostopnimi za javnost, delež območij Natura 2000 v občini in kazalnik poseljenosti občine).

Tabela 2: Razvitost občine Radlje ob Dravi 2019–2022

LETO	2019	2020	2021	2022
Občina Radlje ob Dravi	1,01	1,01	1,04	1,04
Slovenija	1,00	1,00	1,00	1,00

Ocena stanja:

Na podlagi tabele lahko vidimo, da je Občina Radlje ob Dravi po indeksu razvitosti nad slovenskim povprečjem. Največji odskok je bil iz leta 2020 v 2021. Višina indeksa se je ohranila tudi po zadnjih podatkih.

3.3.3 PREKOMERNA PREHRANJENOST OTROK

Prvo prioriteto področje, ki ga je širša projekta skupina izbrala, je prekomerna prehranjenost otrok, ki nam opiše, kakšen delež otrok in mladostnikov, starih 6–14 let, ima indeks telesne mase (tudi ITM) nad mejno vrednostjo določeno za ustrezno starost. Kazalnik torej zajame vse preddebele in debele osebe.

Za razvrščanje v razrede prehranjenosti NIJZ torej uporablja indeks telesne mase, ki se izračuna tako, da se telesna teža posameznika v kilogramih deli s kvadratom telesne višine v metrih. Ta podatek nam daje le približno oceno prehranjenosti. Razvrščanje v razrede prehranjenosti na podlagi tega kazalnika ni zanesljivo v celoti, saj je odvisno od stopnje biološke zrelosti otroka ali mladostnika in sestave telesa. Pri odraslih govorimo o preddebelosti, kadar ITM presega 25 kg/m² in o debelosti, kadar presega 30 kg/m². Pri otrocih je situacija nekoliko drugačna, saj se ITM z rastjo stalno spreminja in je težko določiti enotno mejo preddebelosti in debelosti. V ta namen se pogosto uporabljajo tako imenovane IOTF (International Obesity Task Force) mejne vrednosti, ki so bile določene tako, da so na velikem vzorcu podatkov iz šestih različnih držav s posebno metodo povezali vrednosti indeksa telesne mase v starosti 18 let z otroškimi centilnimi krivuljami. Tako so za posamezne starosti dobili vrednosti, ki ustrezajo vrednostim 25 kg/m² oz. 30 kg/m² v starosti 18 let.

NIJZ pridobi podatke o telesni višini in telesni masi, ki jih potrebujejo za izračun ITM, iz programa *SLOfit (Športnovzgojni karton)*, v katerega je vsako leto vključenih skoraj 96 % vseh osnovnošolskih otrok in mladostnikov.

V zadnjih letih opažamo, da odstotek prekomerno prehranjenih otrok po svetu hitro narašča. Povečana telesna masa je povezana s številnimi dejavniki tveganja za srčne

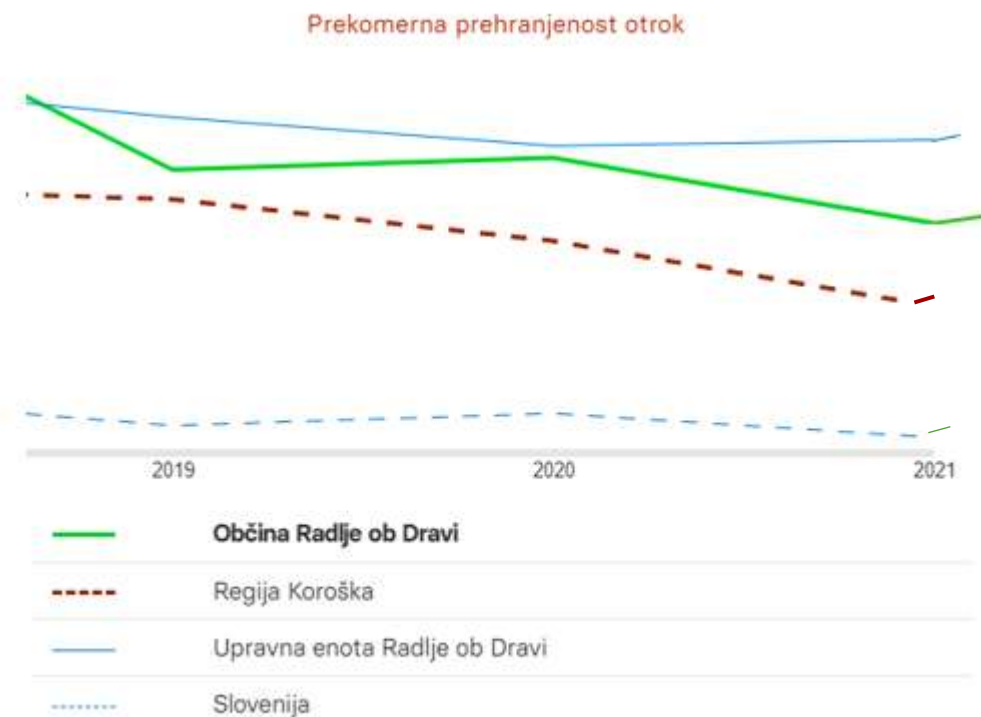
in druge kronične bolezni, ki se lahko pojavijo kasneje v življenju. Predvsem govorimo o povišani maščobi v krvi, povečanem tveganju za sladkorno bolezen tipa 2, neodzivnosti na insulin, zgodnjo aterosklerozo in povišanem arterijskemu tlaku. Poleg tveganja za zdravje je opaziti tudi vpliv na kvaliteto življenja otrok.

Zaradi vsega zgoraj naštetega in velikega vpliva na javno zdravje je posebej pomembno, da trende prekomerne prehranjenosti pozorno spremljamo.

Tabela 3: Prekomerna prehranjenost otrok 2019–2022*

LETO	2019	2020	2021	2022
Občina Radlje ob Dravi	28,6	28,8	27,7	34,4
Slovenija	24,3	24,5	24,1	27,8

*Spremljajo se podatki za dve leti nazaj, otroci in mladostniki, stari 6-14 let. Izraženo v odstotkih (%).

Slika 1: Trend - Prekomerna prehranjenost otrok

Ocena stanja:

Gibanje kazalnika nam pokaže, da je v Občini Radlje ob Dravi delež prekomerno prehranjenih otrok že od leta 2019 nad slovenskim povprečjem. Najboljši rezultat je občina dosegla v letu 2021, ko je bil odstotek najnižji in je tudi najmanj odstopal od povprečja ostalih občin. V letu 2022 je odstotek otrok, ki imajo previsok ITM, skokovito narasel za skoraj 7 %. Četudi je zaznati povišanje kazalnika na ravni celotne Slovenije, je ta v povprečju narasel za slabih 4 %, torej skoraj 3 % manj kot v naši občini.

Glede na to, da se podatki jemljejo za dve leti nazaj, torej leta 2022, so obravnavani podatki za 2020, lahko sklepamo, da je že opaziti negativni vpliv epidemije covid-19, saj je to prvo leto, ko se je pričela epidemija. Spremenjene okoliščine so zaradi zaprtja šol, omejitve gibanja, opustitve prstočasnih športnih aktivnosti močno poslabšale odstotek otrok s previsokim indeksom ITM.

3.3.4 ODZIVNOST V PROGRAMU SVIT

Kazalnik »odzivnost v Programu Svit« opisuje delež prebivalcev, ki so bili v določenem koledarskem letu povabljeni v program in so vrnili izjavo o sodelovanju.

Državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesju in danki – Program Svit, je namenjen prebivalcem v starosti 50 – 74 let (50–69 let do vključno leta 2014). Odzivnost prebivalcev pove, koliko povabljenih, se je odzvalo vabilu v program in so bili pripravljene oddati vzorec blata za testiranje na prisotnost prikrite krvavitve v blatu. Prisotnost krvi v blatu pomeni, da je potrebno razlog krvavitve podrobneje raziskati s kolonoskopijo, zdravstveni postopek pregleda črevesja. Če zdravnik pri pregledu ugotovi spremembe, ki bi lahko predstavljale raka, je potrebno čim hitreje ustrezno zdravljenje. Tako lahko pri osebah, ki še nimajo nobenih znakov bolezni, odkrivamo predrakave spremembe in zgodnje faze bolezni, ko je zdravljenje še kratkotrajno in uspešno.

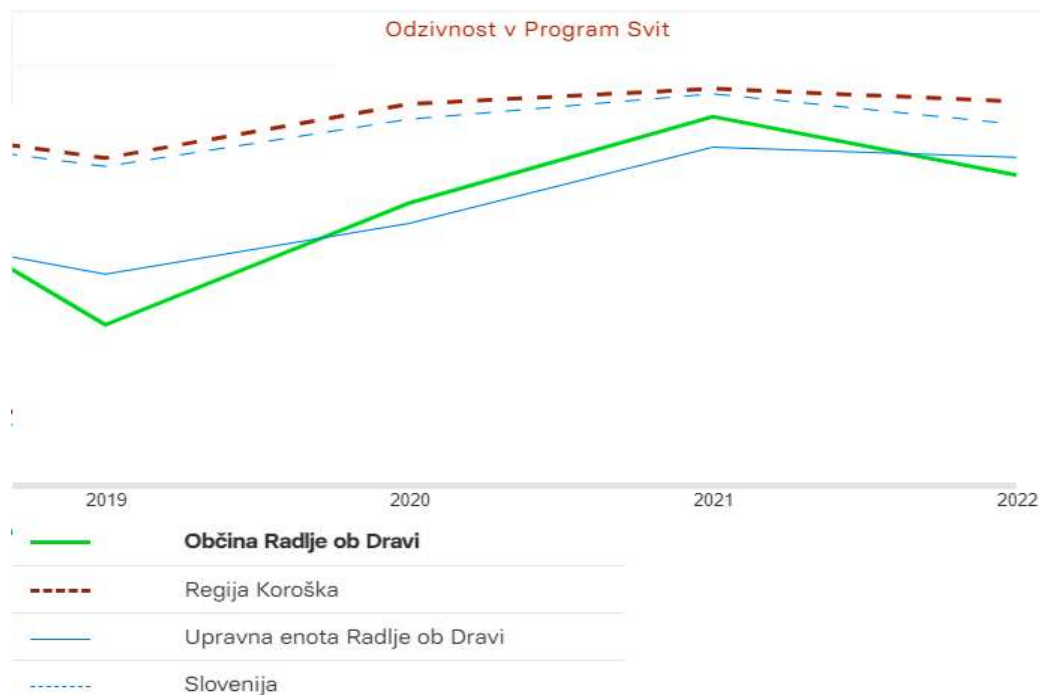
Pred začetkom delovanja Programa Svit je bil v Sloveniji po številu na novo obolelih rak debelega črevesa in danke drugi najpogostejši rak pri obeh spolih skupaj, sedaj se uvršča na peto mesto. Presejanje je dokazano učinkovito za zmanjšanje obolevnosti in prezgodnje umrljivosti. Zato je še posebej pomembno, da se čim večji delež vabljenih odzove na vsaki dve leti, saj lahko tako v zgodnji fazi odkrijemo spremembe, ki sicer nastajajo počasi.

Za učinkovitost programa na nivoju populacije si NIJZ želi doseči preko 70 % odzivnost. Na dvig odzivnosti vpliva javnomnenjska podpora in promocija preventivnih programov v lokalni skupnosti. Tako program pridobiva na prepoznavnosti in posamezniki se lažje odločijo za sodelovanje v testiranju.

Tabela 4: Odzivnost v programu Svit glede na kazalnike Zdravje v občini 2019-2022*

LETO	2019	2020	2021	2022
Občina Radlje ob Dravi	56,5	61,3	64,7	62,4
Slovenija	62,7	64,6	65,6	64,4

*Spremljajo se podatki za dve leti nazaj. Izraženo v procentih (%).

Slika 2: Trend – Odzivnost v Programu Svit

Ocena stanja:

Občina Radlje ob Dravi je v letih od 2019 do 2021 znatno izboljšala delež udeležениh prebivalcev v Programu Svit. Ta številka je sicer še vedno pod povprečjem Slovenije, vendar se je v primerjavi s prvim preučevanim letom zelo približala povprečju občin, in sicer iz 56,6 % na 64,7 %.

Tako kot v drugih krajih po Sloveniji so se prejeti kazalniki zdravja 2022 nekoliko poslabšali. Kot pri prejšnjem kazalniku so tudi tukaj zajeti podatki za leto 2020 in lahko ponovno sklepamo o negativnem vplivu epidemije. Kot se spomnimo, je bil otežen dostop do zdravnikov, ne nujni pregledi se niso izvajali oziroma so bili omejeni. Vse to je imelo tudi posledice na odzivnost vabljenih v sodelovanju Programa Svit.

3.3.5 DUŠEVNO ZDRAVJE

Pri preučevanju stanja na področju duševnega zdravja nam je v pomoč kazalnik »prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj«. Ker je pogost izid duševne bolezni tudi samomor, bomo v tem poglavju podrobneje pogledali tudi kazalnik »umrljivost zaradi samomora«.

Področje duševnega zdravja predstavlja enega izmed glavnih problemov javnega zdravstva na ravni Evropske unije (EU). Letno za eno izmed duševnih motenj zbolijo več kot desetina Evropejcev. Glede na napovedi lahko pričakujemo, da bodo duševne motnje v prihodnje na prvem mestu na lestvici bolezni, ki povzročajo manjše zmožnosti

v svetovnem merilu. Prizadet ni zgolj posameznik, temveč tudi njegova ožja in širša družbena skupnost.

Breme duševne bolezni je velika obremenitev za posameznika, družino, socialne, izobraževalne, gospodarske ter kazenske in sodne sisteme. Večkrat so duševne težave in izraz različnih socialno-ekonomskih stisk ljudi. Dejstvo je, da ima Slovenija enega izmed najvišjih količnikov samomora v EU. Med najpogostejši duševni motnji med splošno populacijo uvrščamo depresijo in tesnoba. Pogoste so tudi odvisnosti od različnih psihoaktivnih snovi, posebej alkohola in duševne motnje povezane s staranjem, med njimi demenca.

Delež prejemnikov zdravil za zdravljenje duševnih motenj zajema število prejemnikov zdravil za zdravljenje duševnih motenj na 100 prebivalcev v opazovanem koledarskem letu. Ker je delež starostno standardiziran, nam omogoča primerjavo populacij z različno starostno skupino prebivalcev.

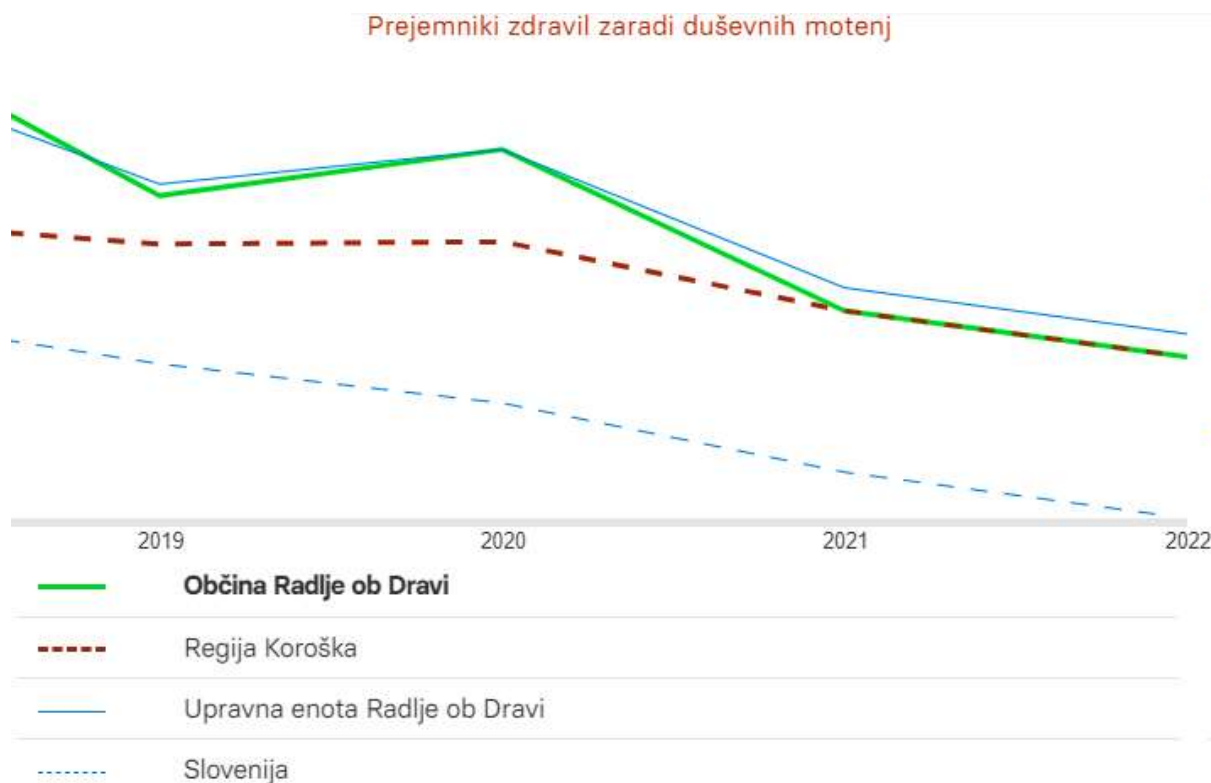
Delež prejemnikov zdravil za zdravljenje duševnih motenj predstavlja razmerje med številom oseb, ki so znotraj opazovanega koledarskega leta prejele vsaj en recept za zdravilo za zdravljenje duševnih motenj in številom prebivalcev sredi istega leta, pomnoženo s 100. Viri podatkov za Slovenijo so:

- zbirka podatkov o ambulantno predpisanih zdravilih na recept,
- Nacionalni inštitut za javno zdravje,
- prebivalstvo,
- Statistični urad Republike Slovenije.

Tabela 5: Prejemniki zdravil zaradi Duševnih motenj 2019–2022*

LETO	2019	2020	2021	2022
Občina Radlje ob Dravi	15,6	15,8	15,1	14,9
Slovenija	14,9	14,7	14,4	14,2

*Spremljajo se podatki za dve leti nazaj.

Slika 3: Trend - Prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj

Ocena stanja:

Ob pregledu kazalnika skozi večletno obdobje lahko opazimo manj uporabnikov zdravil zaradi duševnih motenj. Najslabši rezultat je bil kazalnik v letu 2020, ko so vzeti podatki koledarskega leta 2018. Radlje ob Dravi je vedno nad slovenskim povprečjem, kljub temu pa pada in raste vzporedno z gibanjem splošnega povprečja in ohranja podobno razmerje.

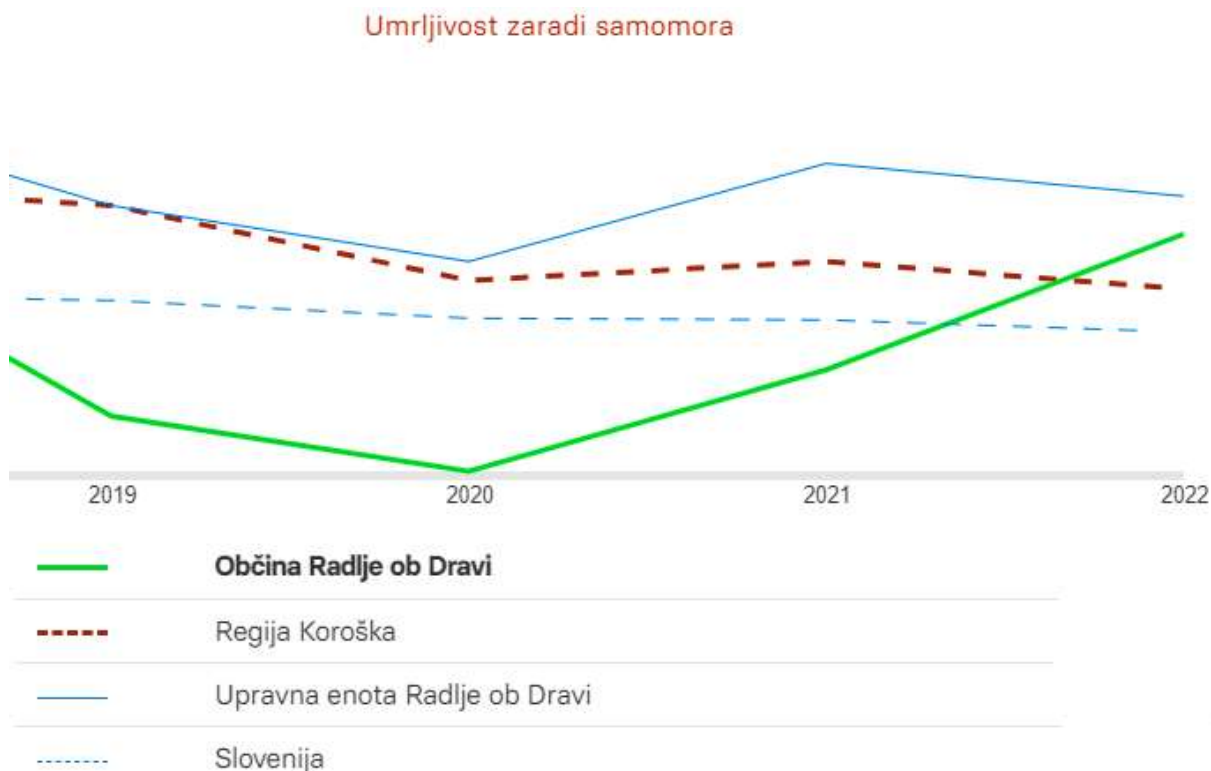
Duševno zdravje je velikokrat odsev splošnega stanja v družbi. Mnogokrat se družbene razlike odsevajo skozi razlike v zdravju ljudi. Slovenija sodi med deset najbolj ogroženih evropskih držav po količniku samomora, saj si letno vzame življenje nekaj več kot 400 ljudi. Medtem ko je poskusov samomora še desetkrat do dvajsetkrat več. Eden izmed pomembnejših dejavnikov tveganja so slabi ekonomski kazalci v območjih in uživanje alkohola. Duševne motnje, ki so v 90% v ozadju poskusov samomora so prevečkrat slabo prepoznane in najpogosteje so programi preprečevanja samomora usmerjeni v boljše prepoznavanje težav v duševnem zdravju..

V Sloveniji je nagnjenost k samomoru v močni povezavi s socialno ogroženimi ali marginaliziranimi skupinami, kot so slabše izobraženi, nezaposleni, revni, starejši. Na osebni ravni je samo samomorilno dejanje znamenje globokega čustvenega stresa, žalosti, brezupa, potrnosti, ki odmevajo na celotni populaciji.

Tabela 6: Umrljivost zaradi samomora 2019–2022*

LETO	2019	2020	2021	2022
Občina Radlje ob Dravi	13	10	16	24
Slovenija	20	19	19	18

*Umrljivost zaradi samomora na 100.000 prebivalcev .

Slika 4: Trend: Umrljivost zaradi samomora**Ocena stanja:**

Umrljivost zaradi samomora je v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih upadla za približno 30%, kar je vzpodbudno, še vedno pa se uvrščamo med bolj ogrožene države v Evropi, Koroška med bolj ogrožene regije v Sloveniji. Leta 2016 je bil samomorilni količnik (umrljivost zaradi samomora na 100.000 prebivalcev) v občini Radlje 37.4 (izračuni temeljijo na povprečju štirih let) in se je vse do leta 2020 zniževal, ko smo zaznali ponoven porast. Opozoriti moramo, da so večja nihanja količnika v manjših regijah, občinah pričakovana, saj lahko že en posamezni primer močno spremeni količnik. Vemo, da je pogostost samomora pri starejših ljudeh večja v celi državi, še posebej v vzhodnih delih. Glede na opisane kazalce je potrebno pristopiti k preventivnim programom na področju samomora in okrepiti regionalno dostopne službe, ki nudijo pomoč v duševnih stiskah, kamor sodijo službe na osnovni ravni zdravstvenega varstva kot so centri za duševno zdravje in službe, ki omogočijo takojšnjo pomoč in rehabilitacijo kot so socialnovarstveni programi

3.3.6 KLOPNI MENINGOENCEFALITIS

Klopni meningoencefalitis predstavlja virusno bolezen osrednjega živčevja, ki jo prenaša klop. Okužimo se lahko tudi preko pitja neprekuhanega mleka okuženih živali. Običajno bolezen poteka v dveh fazah. O prvi fazi običajno govorimo približno teden dni po vboju klopa in poteka podobno kot pri gripi s slabšim počutjem, bolečinami v mišicah in glavobolom. Pri večini okuženih po prostem intervalu, ki lahko traja nekaj dni do tri tedne, sledi druga faza bolezni, ki se izraža z visoko temperaturo, močnim glavobolom in nezavestjo. Prebolela bolezen nam lahko pusti trajne posledice, kot so zmanjšanja delovna sposobnost, glavobol, ohromelost ali zmanjšana sposobnost koncentracije. Stopnja umrljivosti je 1–2 odstotka odraslih bolnikov.

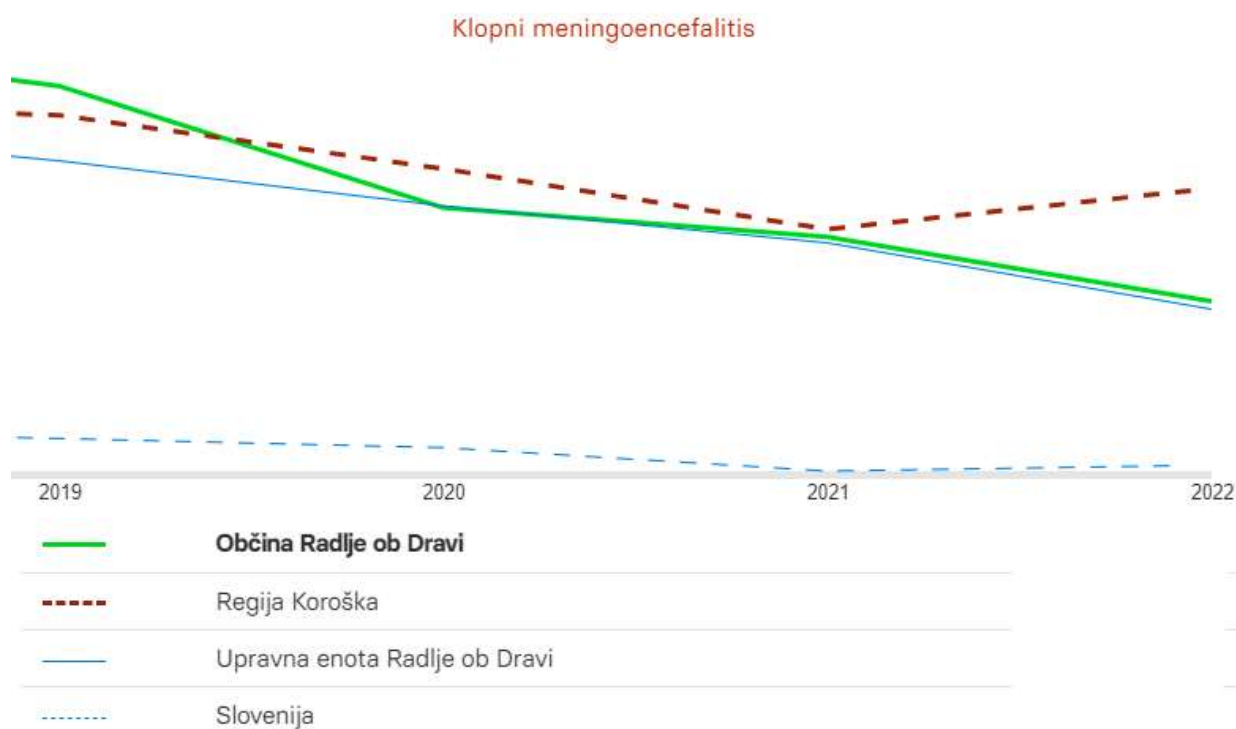
Za to bolezen je značilno, da se okužbe pojavljajo sezonsko, skladno z biološko aktivnostjo klopov, od maja do oktobra. Na srečo lahko bolezen uspešno preprečujemo s cepljenjem. Osnovno cepljenje obsega tri odmerke znotraj enega leta, nato sledijo poživitveni odmerki na 3 oz. 5 let. Slovenija v svetovnem merilu sodi v sam vrh zboleznosti za klopnim meningoencefalitisom. Znotraj Slovenije je problem največji na Gorenjskem in Koroškem, kamor spada tudi Občina Radlje ob Dravi. Večina bolnikov je hospitaliziranih, zato je stopnja hospitalizacij dober pokazatelj razsežnosti problema.

Kazalnik merimo s stopnjo hospitalizacij zaradi klopnega meningoencefalitisa in prikazuje nam število obravnav zaradi te bolezni na 100.000 prebivalcev v opazovanem koledarskem letu, zajema devetletno obdobje. Tako kot pri nekaterih drugih kazalnikih je tudi tukaj izračunana starostno standardizirana stopnja, ki nam omogoča primerjavo populacij z različno starostno strukturo.

Tabela 7: Klopni meningoencefalitis 2019–2022*

LETO	2019	2020	2021	2022
Občina Radlje ob Dravi	27,7	21,5	20,0	16,7
Slovenija	9,7	9,2	8,0	8,3

*Povprečje štirih let, spremljani podatki za dve leti nazaj.

Slika 5: Trend - Klopni meningoencefalitis

Ocena stanja:

Pri tem kazalniku zdravja Občina Radlje ob Dravi močno odstopa od slovenskega povprečja. Največje odstopanje je bilo opaziti v prvem letu. Stanje se postopno izboljšuje, saj število hospitaliziranih zaradi klopnega meningoencefalitisa postopno upada. Veliko hitreje kot na povprečju občin v Sloveniji.

Pri preučevanju tega kazalnika ne smemo pozabiti na dejstvo, da spada Radlje ob Dravi med bolj ranljive občine, saj je obdano z gozdovi in travniki. Veliko je tudi osebnih nepremičnin z lastno zelenico, zunanjim prostorom. Vse to vpliva na večjo izpostavljenost prebivalcev potencialni okužbi s klopnim meningoencefalitisom. Ljudje so vedno bolj ozaveščeni, kar posledično vpliva tudi na izboljšanje kazalnika.

4. PREDLOGI PROJEKTA ZDRAVO MESTO

PRIORITETA – IZBOLJŠANJE KAZALNIKOV ZDRAVJA

Za doseganje uspehov in vzpostavljanje zdrave občine je potrebno najprej preučiti dejansko stanje, kar smo storili v prejšnjih poglavjih in zasnovati cilje, ki jih želimo doseči v prihodnjih letih. Enako pomembno je določiti tiste aktivnosti, ki nam bodo pomagale pri doseganju teh ciljev.

Ožja delovna skupina, sestavljena iz strokovno podkovanih članov iz različnih področij, je za vsako izbrano prioriteto pripravila predloge, kako izboljšati določen kazalnik zdravja. Pričakujemo lahko, da bo ta izziv v prihodnje še večji, saj se bo vpliv epidemije covid-19 verjetno poznal še kar nekaj časa. Na nas je, da se na to pripravimo že sedaj in zasnujemo akcijski načrt, ki bo odgovarjal tudi na ta vprašanja.

4.1 PRIORITETNO PODROČJE – PREKOMERNA PREHRANJENOST OTROK

Kakovostno življenje posameznika in zdravje naroda sta osnovi za razvoj zdrave družbe. Ustvariti je potrebno pogoje in razmere, v katerih bo lahko vsak posameznik sprejel odgovornost za svoje zdravje in bo lahko skrbel za zdrav življenjski slog. Nezdrav življenjski slog je ključnega pomena pri nastanku kroničnih nenalezljivih bolezni ter pojavljanju zapletov pri njih.

Vzrok za naraščanje debelosti v zadnjih letih so zagotovo spremembe življenjskega sloga, predvsem na račun zmanjšanja telesne dejavnosti in povečanju ponudbe energijsko bogate hrane.

Pomembno vlogo pri vzpostavljanju zdravega načina prehranjevanja otrok ima v zgodnjih letih predvsem družina. Starši in ostali sorodniki so tisti, ki otroku najlažje približajo zdrav odnos do hrane, veselje do gibanja. Ker se hrana večkrat uporablja tudi kot sredstvo za reševanje duševnih težav, je pomembno, da v družini vladajo odprti odnosi, kjer lahko otroci spregovorijo o svojih čustvih in težavah in le teh ne rešujejo oziroma kompenzirajo s hrano.

CILJI	AKTIVNOSTI
<p>Zmanjšanje debelosti pri otrocih in mladostnikih.</p> <p>Uživanje zdrave lokalne hrane.</p> <p>Osveščenost otrok in mladostnikov o pomenu zdravega življenjskega sloga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ izobraževanje otrok in mladostnikov ❖ podpora programov promocije zdravja ❖ spodbujanje <u>lokalne samooskrbe</u> in oblikovanje dostopne mreže za kupovanje pri lokalnih pridelovalcih ❖ demonstracijske in promocijske aktivnosti za zdrav življenjski slog ❖ aktivno preživljanje prostega časa <ul style="list-style-type: none"> ❖ vključevanje dietetika v materinske šole ❖ vključevanje dietetika v vrtce in OŠ ❖ evalvacija rezultatov sistematike po razredih – v razširjeni sestavi (starši, učitelji, dietetik, športni pedagogi) ❖ vključevanje v obliki delavnic priprave zdrave in lokalno pridelane hrane (vrtičkarji – načrtna pridelava zelenjave, sadja ...) vsak razred bi imel svoje grede (projekt od priprave zemlje do pobiranja pridelkov) <ul style="list-style-type: none"> ❖ sofinanciranje obšolskih dejavnosti ❖ kuhajmo z <i>MasterChefom</i> (izvedba kuharskih delavnic z <i>MasterChefom</i> in dietetičarko, kjer bi se pripravljali zdravi obroki, namen je udeležencem prikazati,

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ kako se lahko na enostaven način pripravi okusne in hkrati zdrave jedi) ❖ sestanek ožje delovne skupine za izboljšanje kazalnika »Prekomerna prehranjenost otrok« (ZD, NIJZ, šola, vrtec, strokovnjakinja s področja dietetike). Tema sestanka: dogovor glede družinske obravnave prekomerno prehranjenih otrok
<p><u>KAZALNIKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vsaj 1x letno projektni dan posvečen temi prekomerna prehranjenost otrok ➤ Vsaj 1x mesec kratki obiski na šoli z namenom promocije zdravja, psihološka podpora, čuječnost, gibanje s fizioterapevtom ➤ Vzpostavitev ambulante za prehransko svetovanje na lokaciji ZD Radlje ob Dravi (napoteni s strani zdravnikov, celostna obravnava družin) ➤ Skupinske delavnice in individualni posveti – vsaj 2 delavnici na leto Zdravo jem in individualni posveti s fizioterapevtom ➤ Predavanje v sklopu materinske šole ➤ Teden zdravja v občini – mesec oktober/november: stojnice, priprava zdravih obrokov, pohodi, testi telesne zmogljivost, telovadba, predavanja 	
<p><u>STROŠEK PRORAČUNSKE POSTAVKE</u></p> <p>Dejavnost: Vzpostavitev ambulante za prehransko svetovanje v ZD Radlje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Najem prostora v izmeri 16,14 m² mesečno za 8 x po 2 uri s pripadajočimi stroški (ogrevanje, čiščenje, elektrika, komunala-smeti) - Nadomestilo za delo izvajalca (4 ure tedensko, bruto s prispevki in ostalimi stroki dela) <p><u>SKUPNO:</u> 271,38 EUR / mesečno</p>	

4.2 PRIORITETNO PODROČJE – ODZIVNOST V PROGRAMU SVIT

Za izboljšanje odzivnosti prebivalcev v Programu Svit je izjemnega pomena javnomnenjska podpora in promocija preventivnih programov v lokalni skupnosti.

Pomembno vlogo imajo tukaj predvsem zdravstveni delavci in podporniki presejalnega programa ob podpori lokalne skupnosti, ki lahko prispevajo k prepoznavnosti programa in spodbudijo posameznike k sodelovanju pri testiranju.

Zaradi delovanja Programa Svit mnogo rakov na debelem črevesu in danki preprečimo, ker odkrivamo in odstranjujemo polipe, ki so predstopnja raka. Če se bo v program vključilo vsaj 70 % vabljenih, bo v Sloveniji vsako leto za rakom debelega črevesa in danke umrlo 200 ljudi manj.

CILJI	AKTIVNOSTI
<p>Povečati odstotek oseb, ki se odzovejo Programu SVIT.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ bolj aktivno pristopiti k promociji ❖ vključiti delovne organizacije – skrb za lastno zdravje ❖ v sodelovanju z osebnimi zdravniki poiskati ambasadorja Programa Svit ❖ izvedba nagradne Svitove križanke za občane Radelj ob Dravi ❖ oddaja na lokalni radijski/TV postaji (pogovorna oddaja na Radio 1 Radlje), NIJZ, ZD Radlje, organizacija in dogovor – NIJZ ❖ izvedba predavanja o Programu Svit za posamezna društva, delovne organizacije (Društvo kmečkih žena, gasilci, planinsko društvo ...) Izvedba: NIJZ, ZD Radlje

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Svitov dogodek z <u>napihljivim modelom debelega črevesa</u> v okviru prireditve »Radljski dnevi« (NIJZ, ZD Radlje) ❖ izvedba delavnice za predšolske otroke o Programu Sviti (NIJZ) ❖ izvedba okrogle mize s proaktivnimi NVO za iskanje novih idej in pristopov za izboljšanje odzivnosti v Programu Sviti v občini Radlje ob Dravi ❖ vključitev delovne organizacije – skrb za lastno zdravje
<p><u>KAZALNIKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vsaj 1x letno Sviti debelo črevo ➤ Vsaj 1x letno predavanja na temo SVIT ➤ Vsaj 3x letno stojnica SVIT promocija ➤ Promocija SVIT kontaktne točke v ZD Radlje ob Dravi preko lokalnega glasila ➤ Kratke promocije po osnovnih šolah 	
<p><u>STROŠEK PRORAČUNSKE POSTAVKE</u></p> <p>Dejavnost: Promocijski material SKUPNO</p> <p>Dejavnost: Izvedba tedna zdravja v oktobru/novembru SKUPNO</p> <p>Večina preventivnih programov je financirana s strani nacionalnih programov. V okviru programa za odkrivanje kroničnih nenalezljivih bolezni preventivne preglede izvajajo izbrani zdravniki in diplomirane medicinske sestre v ambulantah družinske medicine (referenčne ambulante). Nemedikamentozne obravnave za krepitev zdravja pa izvaja standardni tim v Zdravstveno-vzgojnem centru.</p>	

4.3 PRIORITETNO PODROČJE – DUŠEVNO ZDRAVJE

Področja delovanja preventive so spodbujanje in promocija duševnega zdravja in posameznikovega dobrega počutja. Kot družba in kot posamezniki se moramo boriti proti dejavnikom, ki so odgovorni za razvoj duševnih bolezni. Pri tem poglavju je še posebej pomembno naslavljati veliko stigmatizacijo, ki je povezana z duševnimi motnjami in se odraža tudi v zakasnelem iskanju pomoči in posledično kasnejšem obravnavanju in zdravljenju.

Da lahko razvijemo dobre preventivne programe je eden izmed predpogojev proučitev stanja duševnega zdravja v državi in njegovo kontinuirano merjenje, saj lahko le tako prepoznamo spremembe duševnega zdravja v času in identificiramo temeljne probleme in področja za posredovanje.

CILJI	AKTIVNOSTI
<p>Krepitev duševnega zdravja občanov.</p> <p>Promocija in informiranje o virih pomoči.</p> <p>Ponovna vzpostavitev skupine za zdravljenje odvisnosti od alkohola.</p> <p>Zvišanje števila občanov, ki se aktivirajo kot prostovoljci.</p> <p>Povečanje števila mladih prostovoljcev (poudarek na mladih z manj priložnostmi).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ omogočiti boljšo dostopnost do strokovnjakov ❖ usposabljanje Psihološka prva pomoč za različna interesna združenja ❖ Promocija CDZ (Centra za duševno zdravje) ❖ Priprava zloženke Viri pomoči Koroška in distribucija po vseh gospodinjstvih ❖ promocija prostovoljstva med vsemi občani in ustvarjanje prostovoljskih priložnosti oz. novih prostovoljskih programov ❖ promocija prostovoljstva na šolah (izobraževanja za ravnatelje, učitelje in učence), vzpostavljanje novih prostovoljskih priložnosti za mlade za

	<p>aktivno preživljanje prostega časa</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ javni delavci za pomoč programu Šent ❖ ureditev pogojev za delovanje Skupine za zdravljenje odvisnosti od alkohola Radlje ob Dravi
<p style="text-align: center;"><u>STROŠEK PRORAČUNSKE POSTAVKE</u></p> <p>Dejavnost: Izobraževanje za pedagoške delavce (vrtec, oš, sš)/mentorje mladih prostovoljcev</p> <ul style="list-style-type: none"> - TRAJANJE: 6–8 pedagoških ur - VELIKOST SKUPINE: do 18 udeležencev - VSEBINA: proces uvajanja prostovoljstva v organizacijo <p><u>SKUPNO: 915 EUR</u></p> <p>Dejavnost: Uvodno izobraževanje za prostovoljce</p> <ul style="list-style-type: none"> - TRAJANJE: 6–8 pedagoških ur ali 14–16 pedagoških ur - VELIKOST SKUPINE: do 18 udeležencev - VSEBINE, ki jih umestimo glede na željo: <ul style="list-style-type: none"> · Kaj je prostovoljsko delo in kakšen vpliv ima na vaše življenje · Motivacija za opravljeno prostovoljsko delo · Vzpostavljanje dobrega odnosa med prostovoljcem in uporabnikom · Postavljanje zdravih mej v odnosu med prostovoljcem in uporabnikom · Veščine dobre komunikacije · Pravice in odgovornosti v organiziranem prostovoljstvu · Etika na področju prostovoljstva <p><u>SKUPNO: 490 EUR (6–8) ali 975 EUR (14–16)</u></p>	

4.4 PRIORITETNO PODROČJE – KLOPNI MENINGOENCEFALITIS

Slovenija v svetovnem merilu sodi v sam vrh obolevnosti za klopnim meningoencefalitisom. Klopni meningoencefalitis (KME) je virusna bolezen osrednjega živčevja. Bolezen ogroža predvsem ljudi, ki se v obdobju aktivnosti klopov zadržujejo v naravnih žariščih bolezni.

Virus KME se na človeka najpogosteje prenese z vbodom okuženega klopa. V nekaj minutah po vbodu klopa se prenese s slino okuženega klopa. Virus KME se lahko prenaša tudi z vnosom nepasteriziranega mleka ali mlečnih izdelkov narejenih iz mleka kužne živine.

CILJI	AKTIVNOSTI
<p>Zvišati odstotek precepljenosti proti KME.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ aktivna promocija ❖ priprava strokovnega gradiva za zloženko o klopnem meningoencefalitisu (NIJZ) ❖ tisk in distribucija v vsa gospodinjstva (Občina) ❖ izvedba cepljenja po nižani ceni, 2x v letu (po dogovoru med ZD in proizvajalcem cepiva)
<p><u>KAZALNIKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vsaj 1 x letno predavanje na temo KME ➤ Vsaj 3x letno stojnica KME ➤ Kratke promocije po osnovnih šolah 	
<p><u>STROŠEK PRORAČUNSKE POSTAVKE</u></p> <p>Dejavnost: Promocijski material SKUPNO</p>	

4.5 SUPER EKIPA – ZDRAVJE NAS MIKA

Več kot 15-letno sodelovanje z inštitutom za raziskave in razvoj Utrip je rezultiralo v še eni odlični ideji in predlogu projekta na področju zdravja in zdravega načina življenja.

Kot smo ugotovili v prejšnjih poglavjih, se je zdravstveni karton naših občank in občanov v času epidemije še poslabšal, zato je bilo potrebno ukrepati takoj. Z inštitutom Utrip smo zasnovali projekt ozaveščanja in preventive na področju zdravja. S projektom bomo z zgledom poskušali občankam in občanom prikazati model zdravega načina življenja, ki bo temeljil na 4 stebrih:

- **ne kadim**
- **ne uporabljam alkohola**
- **vsaj 30 minut na dan se gibljem**
- **zdravo se prehranjujem**

Projekt bodo promovirali ambasadorji zdravja, imenovani **Super ekipa – zdravje nas mika**, ki bodo pridobili naziv skozi udeležbo na delavnicah. Njihovo poslanstvo bo dosledno upoštevanje zgoraj naštetih zapovedi in z zgledom navduševati občanke in občane, da v svoj vsakdan vnesejo vse štiri stebre zdravega načina življenja.

Prvi, ki se je odločil postati del SUPER EKIPPE, je naš župan, mag. Alan Bukovnik. Verjamemo, da je to šele začetek uspešne zgodbe.

5. AKCIJSKI NAČRT OBČINE RADLJE OB DRAVI 2022–2026

Tabela 8: Akcijski načrt 2022–2026

AKCIJSKI NAČRT – RADLJE OB DRAVI ZDRAVO MESTO 2022–2026

PREKOMERNA PREHRANJENOST ODRASLIH

Cilji	Aktivnosti	Kazalniki	Izvajalci	Termin izvajanja
1. Zmanjšanje debelosti pri otrocih in mladostnikih	1.1 Izobraževanje otrok in odraslih	Vsaj 1x letno projektni dan posvečen temi prekomerne prehranjenosti otrok. Vsaj 1x mesečno kratki obiski na šoli z namenom promocije zdravja, psihološke podpore, čuječnosti ipd.	- ZD Radlje ob Dravi - OŠ Radlje ob Dravi - Dom gozdne kulture	2023–2026
	1.2 Evalvacija rezultatov sistematike po razredih	1 x letno po preverjanju telesne pripravljenosti otrok.	- OŠ Radlje ob Dravi - ZD Radlje ob Dravi - JZ ŠKTM	2023–2026
	1.3 Aktivno preživljanje prostega časa	3 x letno izvedba delavnic na Urbanem parku.	- JZ ŠKTM - OŠ Radlje ob Dravi - Prostovoljci	2022–2026
	1.4 Podpora programov promocije zdravja	Promocija zdravja skozi različne medije (Novičkar, socialni mediji, radio).	- Občina - ZD Radlje ob Dravi - NIJZ	2022–2026

	1.5 Vključevanje dietetika v materinske šole	1 x obisk dietetika v sklopu materinske šole.	- ZD Radlje ob Dravi - NIJZ	2023–2026
2. Uživanje zdrave lokalne hrane	2.1 Spodbujanje lokalne samooskrbe in oblikovanje mreže za kupovanje pri lokalnih pridelovalcih	Povečanje števila lokalnih pridelovalcev hrane in prodaja lokalnih izdelkov – odprtje trgovine lokalnih izdelkov.	- Zavod Radela - Občina - Turistični deležniki	2022–2026
3. Osveščенost otrok in mladostnikov o pomenu zdravega življenjskega sloga	3.1 Vključevanje dietetika v vrtce in OŠ	1 x letno obisk dietetika v OŠ in vrtcih.	- ZD Radlje ob Dravi - OŠ Radlje ob Dravi - Vrtec Radlje in - Podružnične enote	2023–2026
	3.2 Kuhajmo z <i>MasterChefom</i> – izvedba kuharskih delavnic z <i>MasterChefom</i> in dietetičarko, kjer se pripravijo zdravi obroki	1 x letno kot delavnica v MKC.	- Občina - JZ ŠKTM - OŠ Radlje ob Dravi - ZD Radlje ob Dravi	2023–2026
	3.3 Demonstracijske in promocijske aktivnosti za zdrav življenjski slog	2 x letno posebna delavnica posvečena zdravemu življenjskemu slogu. Skupinske delavnice in individualni posveti – vsaj 2 delavnici na leto. Teden zdravja v občini oktober/november.	- JZ ŠKTM - Občina - NIJZ - Prostovoljci	2023–2026
	3.4 Vzpostavitev ambulante za prehransko svetovanje	V ZD Radlje ob Dravi se vzpostavi ambulanta za prehransko svetovanje.	- Občina - ZD Radlje ob Dravi	2023–2026

	3.5 Vodene vadbe v VGC Urbanem parku	1 x mesečno izvesti vodene vadbe v VGC Urbani park za otroke in starejše	- JZ ŠKTM	2022-2026
	3.6 Termin za vadbo oz. rekreacijo v Športni hiši Radlje	V zimskem času mladim zagotoviti brezplačen termin za vadbo oz. rekreacijo v Športni hiši Radlje	-JZ ŠKTM	2022-2026
	3.7 Promocija športa in vključevanje mladih v športne aktivnosti	1 x letno pripraviti aktivnosti za promocijo športa in vključevanje mladih v športne aktivnosti (plezanje, nogomet, karate, atletika,...).	-JZ ŠKTM -Društva	2023-2026

ODZIVNOST V PROGRAMU SVIT

Cilji	Aktivnosti	Kazalniki	Izvajalci	Termin izvajanja
1.Povečati odstotek oseb, ki se odzovejo Programu Svit	1.1 Aktivna promocija	Promocija skozi različne medije (Novičkar, socialna omrežja, radio). Promocija SVIT kontaktne točke v ZD Radlje ob Dravi.	- NIJZ - Občina - ZD Radlje ob Dravi	2022–2023
	1.2 Izvedba predavanja o Programu Svit za posamezna društva, delovne organizacije	1x na leto izvesti predavanje.	- NIJZ - ZD Radlje ob Dravi - Društva	2023–2026

	1.3 Izvedba nagradne Svitove križanke za občane Radelj ob Dravi	1 x letno objaviti nagradno križanko v informativnem glasilu občine.	- Občina - NIJZ	2022–2026
	1.4 Ambasador Programa Svit	V sodelovanju z osebnimi zdravniki poiskati 1 ambasadorja.	- ZD Radlje ob Dravi - Občina - Prostovoljci	2023–2026
	1.5 Oddaja na lokalni radijski/TV postaji	1 x letno pripraviti oddajo o Programu Svit.	- NIJZ - ZD Radlje ob Dravi	2023–2026
	1.6 Zdravstveni koledarček - promocija	Ob izbranih svetovnih dnevih, ki so posvečeni osveščanju o različnih oblikah rakavih obolenj, skozi informativno glasilo in preko družbenih omrežij, osveščati ljudi. Vključiti tudi lučke javne razsvetljave.	- Občina - ZD Radlje ob Dravi - NIJZ	2022-2026

DUŠEVNO ZDRAVJE

Cilji	Aktivnosti	Kazalniki	Izvajalci	Termin izvajanja
1. Krepitev duševnega zdravja občank in občanov	1.1 Boljša dostopnost do strokovnjakov		- NIJZ - ZD Radlje ob Dravi	2023–2026
	1.2 Usposabljanje Psihološka prva pomoč za različna interesna združenja	1x letno izvesti usposabljanje.	- NIJZ - Šent	2023–2026

2. Promocija in informiranje o virih pomoči	2.1 Promocija CDZ (Center za duševno zdravje)	Promocija v lokalnih glasilih in preko socialnih omrežij.	- NIJZ - Občina - ZD Radlje ob Dravi	2022–2026
	2.2 Priprava zloženke Viri pomoči Koroška	1x distribucija zloženke po gospodinjstvih.	- NIJZ - ZD Radlje ob Dravi - Občina	2023–2026
3. Povečanje števila prostovoljcev	3.1 Promocija prostovoljstva	1 x letno izobraževanje za prostovoljce.	- Slovenska filantropija - Občina - JZ ŠKTM	2022–2026
	3.2 Promocija prostovoljstva na šolah	1 x letno promocija prostovoljstva na šolah.	- Slovenska filantropija - OŠ Radlje ob Dravi - JZ ŠKTM	2023–2026
4. Vzpostavitev skupine za zdravljenje odvisnosti od alkohola	4.1 Ureditev pogojev za delovanje skupine za zdravljenje odvisnosti od alkohola	Vzpostavitev skupine za zdravljenje odvisnosti od alkohola.	- NIJZ - CSD - ZD Radlje ob Dravi	2023–2026

KLOPNI MENINGOENCEFALITIS

Cilji	Aktivnosti	Kazalniki	Izvajalci	Termin izvajanja
1. Zvišati odstotek precepljenosti pro KME	1.1 Aktivna promocija	2 x letno objava v informativnem glasilu občine in preko družbenih omrežij. 3 x letno stojnica KME.	- NIJZ - Občina - ZD Radlje ob Dravi	2022–2023
	1.2 Priprava strokovnega gradiva za zloženko o KME	Zloženka o KME in distribucija po gospodinjstvih (1 x na leto).	- NIJZ - Občina	2023–2026
	1.3 Izvedba cepljenja po znižani ceni	2 x v letu izvesti cepljenje po znižani ceni.	- ZD Radlje ob Dravi	2023–2026

SUPER EKIPA – ZDRAVJE NAS MIKA

Cilj	Aktivnosti	Kazalniki	Izvajalci	Termin izvajanja
1. Z zgledom promovirati zdrav način življenja in štiri stebre zdravja: -ne kadim, -ne pijem, -gibljem se 30min/dan, -zdravo se prehranjujem	1.1 Udeležba na tečajih 1.2 Promocija z zgledom 1.3 Na javnih prireditvah nositi majice,kape ipd. Preventivnih šampionov	K projektu pridobiti, poleg župana, še vsaj 4 vidne predstavnike. Podpis kodeksa na Radeljskih dnevih, in sicer 24. 9. 2022.	- Občina - Inštitut Utrip	2022–2026

6. EVALVACIJA

Strategija je živ dokument, ki se bo revidiral in noveliral v skladu z zaznanimi potrebami in nepredvidenimi spremembami v našem okolju.

Vsako leto, ob koncu leta, se načrtuje sestanek projektne skupine, na katerem se bo naredila evalvacija akcijskega načrta in Strategije za tekoče leto. Ob izteku Strategije se naredi še evalvacija za celotno obdobje trajanja Strategije.

7. ZAKLJUČEK

Občina Radlje ob Dravi je občina po meri njenih občanov in občanov. Zdrav življenjski slog je ena od prvih in najpomembnejših osnov za kakovostno bivanje. Za to področje je še posebej pomembno sodelovanje celotne skupnosti in različnih akterjev, saj lahko le tako dosežemo optimalne rezultate. Zavedati se moramo, da vključuje zdrave raznolike vidike, od športa, prehrane, trdnosti naše socialne mreže, miselne naravnosti. Prav zato ne moremo delovati samo na enem področju, ampak moramo povezovati različne niti našega vsakdana.

V zadnjih letih je bilo veliko narejenega za izboljšanje kakovosti življenja naših krajanov in prišli smo do točke, ko se morajo ti projekti samo še smiselno povezati. S tem namenom se je oblikovala ožja delovna skupina in nova Strategija v okviru projekta Zdrava mesta. Želimo si, da se v prihodnje izboljšajo ne samo naša prioritetna področja, temveč tudi vsa ostala, ki jih vsak leto spremlja NIJZ. Samo tako se bomo lahko razvijali naprej v srečno in uspešno družbo, ki je osnova za kakovostno delovanje vsake Občine.

8. VIRI IN LITERATURA

Statistični urad Republike Slovenije, <https://www.stat.si/statweb>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, <https://www.nijz.si/>

Program projekta Koper Zdravo mesto za obdobje od 2020 do 2024, <https://www.koper.si/wp-content/uploads/2020/12/PROGRAM-PROJEKTA-Koper-Zdravo-mesto-za-obdobje-od-2020-do-2024.pdf>

Program SVIT, <https://www.program-svit.si/>

Zbornica zdravstvene in babiške nege, <file:///C:/Users/KlaraG/Desktop/Debelost-pri-otrocih-in-mladostnikih-2009.pdf>